

УДК 378.14(4/9)

Ганна КРАСИЛЬНИКОВА,
кандидат технічних наук, доцент,
завідувач навчально-методичного
відділу Хмельницького
національного університету,
м. Хмельницький

Віра БЕГНЯК,
кандидат технічних наук, доцент,
координатор ЄКТС Хмельницького
національного університету,
м. Хмельницький

Сергій КРАСИЛЬНИКОВ,
кандидат технічних наук, доцент
кафедри комп'ютерних систем та
мереж Хмельницького національного
університету, м. Хмельницький

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ СПЕЦІАЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ В ЄПВО

Стаття присвячена характеристиці існуючої практики запровадження в українських університетах інформаційних пакетів спеціальностей як інструменту прозорості щодо змісту підготовки фахівців в умовах Європейського простору вищої освіти

Ключові слова: *Європейська кредитно-трансферна система (ЄКТС), інструменти ЄКТС, інформаційний пакет спеціальності, Європейський простір вищої освіти (ЄПВО).*

Статья посвящена характеристике существующей практики использования в украинских университетах информационных пакетов специальностей как инструмента прозрачности относительно содержания профессиональной подготовки специалистов в условиях Европейского пространства высшего образования

Ключевые слова: *Европейская кредитно-трансферная система (ЕКТС), инструменты ЕКТС, информационный пакет специальности, европейское пространство высшего образования*

The article is devoted description of existent practice of the use of informative packages of specialities in Ukrainian universities as instrument of transparency in relation to maintenance of preparation of specialists in the conditions of European

space of higher education

Keywords: *European credit transfer system (ECTS), instruments of ECTS, Course Catalogue of speciality, European space of higher education*

Ретроспективний аналіз основних етапів створення європейського простору вищої освіти свідчить про те, що його початком стала Болонська конференція за участю 29 міністрів освіти країн Європи, що відбулась у 1999 році. Саме тоді була прийнята розгорнута програма цілей щодо створення до 2010 року Європейського простору вищої освіти. Одним із завдань декларація передбачала впровадження системи ЄКТС та підвищення мобільності студентів і викладачів [1]. Інструментом прозорості змісту навчання студентів в умовах Європейського простору вищої освіти, і водночас, документом, на основі якого передбачалося перезарахування кредитів, отриманих студентом за час навчання в іншому університеті, мав стати інформаційний пакет (каталог навчальних дисциплін) [2,3].

Мета статті

Проаналізувати досвід використання інформаційних пакетів спеціальностей як інструменту прозорості щодо змісту підготовки фахівців в умовах ЄПВО на прикладі Хмельницького національного університету.

Аналіз попередніх досліджень

На етапі підготовки до участі України в євроінтеграційних процесах Міністерство освіти і науки у 2004 році організує проведення педагогічного експерименту щодо впровадження Європейської кредитно-трансферної системи. Наказами МОНУ № 48 та 49 від 23.01.2004 р. до експерименту було залучено 58 провідних навчальних закладів України, в тому числі наш університет. Для участі в експерименті в університеті були відібрані вісім спеціальностей різних напрямів підготовки (технічних, гуманітарних, економічних тощо), одинадцять академічних груп освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра, в яких навчались 254 студенти.

Основними завданнями педагогічного експерименту з впровадження ЄКТС було з'ясування: доцільності змін організації навчального процесу, форм роботи зі студентами, оновлення й застосування державних стандартів вищої освіти нового покоління, використання сучасних освітніх технологій та можливості досягнення високого ступеня індивідуалізації навчання тощо.

Для організації роботи та моніторингу проведення експерименту в університеті були створені робочі групи на різних структурних рівнях, розроблені методичні рекомендації щодо механізму реалізації навчального процесу з використанням ЄКТС. Наказом ректора призначено координатора ЄКТС від університету. На факультетах, що задіяні в педагогічному експерименті, координаторами ЄКТС призначались заступники деканів з навчально-методичної роботи.

Виклад основного матеріалу

Під час педагогічного експерименту головними напрямками роботи були: розробка навчальних планів підготовки фахівців напрямів і спеціальностей на за-

садах використання ЄКТС; робочих навчальних програм та описів дисциплін, що забезпечують навчальний процес. Не менше важливою виявилася робота зі створення інформаційного пакету університету, який мав містити опис усіх навчальних програм підготовки фахівців у навчальному закладі в нових одиницях виміру навантаження – кредитах ЄКТС.

Оскільки практики розробки інформаційних пакетів в університеті на той час не існувало, працівники навчально-методичного управління звернулися за досвідом до колег Каунаського технологічного університету (Литва), після чого розпорядженням першого проректора від 12.04.2005 р. №16 створюється редакційна колегія для видання інформаційного пакету університету.

Так у 2005 році в університеті з'являється перший каталог навчальних програм підготовки бакалаврів [4]. Структура інформаційного пакету складалась на основі вивчення литовських зразків документів та з урахуванням Методичних матеріалів, які підготувала робоча група Темпус-проекту “Впровадження ECTS в українських університетах” [5, с.8-9]: загальна інформація про навчальний заклад, факультети, кафедри; практична інформація для потенційних студентів та програми навчання ОКР “бакалавр” за дев'ятнадцятьма напрямками підготовки фахівців в університеті.

Невдовзі в доповнення до першої частини пакету були підготовлені і видані анотації дисциплін за усіма навчальними програмами [6]. Одночасно проводився активний пошук закордонних освітніх закладів-партнерів, з якими і планувалося здійснювати академічний обмін студентами. Отже, перше видання інформаційного пакету в університеті використовувало формат відокремлення загальної та академічної інформації.

У 2008 році оновлене і видане друге видання Інформаційного пакету університету, який містить детальну інформацію про всі напрями підготовки фахівців та анотації навчальних дисциплін, що, на думку розробників, мало спростити користування ним потенційними партнерами-закладами освіти [7]. Підписання двосторонніх угод про співробітництво та обмін студентами із низкою закордонних навчальних закладів, зокрема, Краківською Політехнікою ім. Тадеуша Костюшко (Польща), Іванівським державним університетом (Росія), Політехнічним університетом Валенсії (Іспанія), потребує наявності інформаційного пакету, виданого англійською мовою, зручного для користування іноземних партнерів.

У 2007-2008 навчальному році студенти третього курсу факультету інженерної механіки на підставі Угоди про співробітництво та Європейської кредитно-трансферної системи отримали можливість навчатись упродовж одного навчального року в Краківській Політехніці (Польща). На основі інформаційних пакетів відбувався пошук аналогічних навчальних програм, перезарахування кредитів, встановлювались умови повернення студентів в “домашній” навчальний заклад після завершення терміну навчання за кордоном для завершення навчання за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

З появою інформаційних пакетів в університеті стала реальною організація

літніх практик студентів різних спеціальностей на умовах обмінів з вищими навчальними закладами Республіки Польща (м. Краків, м. Лодзь).

У 2011-2012 навчальному році третє видання Інформаційного пакету вперше вийшло двома мовами: українською та англійською [8,9]. Структура цього видання була дещо змінена: удосконалена подача змісту навчальних програм підготовки бакалаврів; доповнена інформацією про викладачів, які відповідають за навчальні курси та ін. У зв'язку з великим обсягом академічної інформації щодо змісту дисциплін навчальних програм було прийнято рішення про відокремлення її від загальної інформації і створення Інформаційних пакетів напрямів підготовки та спеціальностей. Координаторами одинадцяти факультетів були створені відповідні пакети двома мовами.

Відповідно до вимог Довідника користувача Європейської кредитно-трансферної системи [10] та Наказу МОНУ від 16.10.2009 р. "Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи" [11] керівництвом університету прийнято рішення про щорічне видання інформаційних пакетів спеціальностей двома мовами та розширення доступу до них шляхом розміщення їх змісту на сайті університету [12-13].

Результати дослідження

Отже, постійний пошук ефективних форм організації навчального процесу в університеті та використання інноваційних технологій навчання, співпраця з вітчизняними та зарубіжними партнерами в єдиному освітянському просторі дає можливість Хмельницькому національному університету достойно представляти вітчизняну вищу освіту як в Україні, так і за її межами.

Успіхи університету у впровадженні принципів Болонської декларації були відзначені срібною медаллю на виставці "Сучасна освіта в Україні -2007" у номінації "Модернізація вищої освіти в контексті вимог Болонської конвенції", у 2011 році на Міжнародній спеціалізованій виставці "Освіта та кар'єра-2011" – золотою медаллю у номінації "Інноваційний розвиток освіти та сучасні педагогічні технології"; на 3-й міжнародній виставці "Іноватика в сучасній освіті" – срібною медаллю в номінації "Інновації у використанні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі". На 3-й Міжнародній виставці "Сучасні заклади освіти-2012" університет в рамках рейтингового виставкового конкурсу Гран-прі був нагороджений дипломом "Лідер наукової діяльності" та дипломом за активну роботу з модернізації системи вищої освіти.

Висновок та перспективи подальших розвідок дослідження проблеми

До безперечних переваг впровадження ЄКТС та такого інструменту як інформаційний пакет можна віднести можливість студента самостійно обирати не тільки траєкторію опанування навчальної програми, але й навчальний заклад, країну, де він планує продовжити навчання. Отже, інформаційні пакети є необхідною умовою реальної мобільності українських студентів в межах ЄП-ВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003-2004 р.р.) / за ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болубаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Тернопіль: вид-во ТДПУ імені В. Гнатюка, 2004. – 147 с.
2. Наказ МОНУ від 20.10.2004 р. № 812 Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// http://www.mon.gov.ua/](http://www.mon.gov.ua/) (дата звернення 5.10.2012 р.)
3. Наказ МОНУ від 30.12.2005 р. № 774 Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// http://www.mon.gov.ua/](http://www.mon.gov.ua/) (дата звернення 5.10.2012 р.)
4. Навчальні програми підготовки бакалаврів за кредитно-модульною системою. Інформаційний пакет / Укл. В.І. Бегняк, Г.В. Красильникова. – Хмельницький. – ХНУ, 2005. – 113 с.
5. Впровадження ECTS в українських університетах: Методичні матеріали. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2006. – 56 с.
6. Анотації дисциплін. Інформаційний пакет. Ч II / Укл. В.І. Бегняк, Г.В. Красильникова. – Хмельницький. – ХНУ, 2006. – 91 с.
7. ECTS. Інформаційний пакет. Навчальні програми підготовки фахівців / Упоряд. В.І. Бегняк, Г.В. Красильникова. – Хмельницький. – ХНУ, 2008. – 290 с.
8. ЄКТС (ECTS) Інформаційний пакет. Навчальні програми підготовки фахівців на 2011-2012 навч. рік. / Упоряд. В.І. Бегняк, Г.В. Красильникова. – Хмельницький. – ХНУ, 2011. – 161 с.
9. ECTS. Information package. Educational programs of specialists training. / Eds. V. Begnyak, G. Krasilnikova, N.Lyulkun,. – Khmelnytskyi. - KNU, 2011. – 159 р.
10. Наказ МОНУ від 16.10.2009 р. № 947. Про запровадження у вищих навчальних закладах України європейської кредитно-трансферної системи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/> (дата звернення 5.10.2012 р.)
11. Довідник користувача європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) / упоряд.: Фініков Т.В. [та ін.]; за ред. І.О. Вакарчука. – К.: Україна, 2009. – 160 с.
12. ЄКТС (ECTS). Інформаційний пакет. Навчальні програми підготовки фахівців на 2012-2013 навч. рік. / Упоряд. В.І. Бегняк, Г.В. Красильникова. – Хмельницький. – ХНУ, 2012. – 176 с.
13. ECTS. Information package. Study programmers of training professionals on 2012-2013 academic year / Eds. V. Begnyak, N.Lyulkun, G. Krasilnikova. – Khmelnytskyi. - KNU, 2012. – 163 р.